

Kirken som arena for dybdelæring

Dybdelæring defineres som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre. (<https://www.udir.no/laring-og-trivsel/dybdelaring/> den 21.6.22)

Hva er dybdelæring?

Dybdelæring handler om faglig fordypning, men også om å kunne se hvordan det man har lært er relevant i en større sammenheng. For å kunne bruke det de har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, må elevene trene på å se relevans og sammenhenger og på å tenke nytt og kreativt. Dette innebærer å internalisere begreper på en slik måte at de blir tilgjengelig til bruk på tvers av tid, kontekst og situasjon, for å forstå og videreutvikle samfunnet man er en del av. (<https://pedagogikk.pressbooks.com/chapter/dybdelaering/-1.6.22>)

Ole Koldbjørn Kjøven beskriver tre nøkkelbegreper som han mener setter ord på hva som ligger i dybdelæring i sin artikkel om dybdelæring i KRLE. Disse ordene er forståelse, holdninger og ferdigheter. Disse må forstås i sammenheng og krever at elevene fungerer i samspill med andre og at tilegnet kunnskap skal brukes på en hensiktsmessig måte. Dybdelæring er også noe som krever tid.

Kjøven sier at for å oppnå forståelse er det viktig at undervisningen om religioner knytter an til og bygger videre på elevenes ulike forutsetninger. Han viser til Vygotsky som er opptatt av at læring skal ha relevans for eleven og at den har tilknytningspunkt til det livet elevene lever og at det de lærer er innenfor rekkevidde. (Innføring i KRLE- didaktikk s 75)

Jerome Bruner var på sin side opptatt av oppdagende læring der eleven lærer gjennom aktive eksperimenter og aktive læringsformer.

(<https://pedagogikk.pressbooks.com/chapter/dybdelaering/>)

Dybdelæring i KRLE-faget

Kjøven sier videre at en forutsetning for dybdelæring er at eleven lykkes i samspill med andre. I KRLE-timene er dette spesielt viktig da elevene kan komme fra svært ulike bakgrunner og med ulike meninger og tro. Dette krever at elevene trener evnen til å møte, lytte og å forstå de som tenker annerledes. Dette krever tid og et trygt læringsmiljø. Kjøven mener at KRLE-timene skal være et sted for aktivt verdi- og holdningsarbeid.

Når det gjelder ferdigheter viser Kjøven til overordnet del av læreplanen der det uttrykkes at «skolen skal la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling».

Når det gjelder ferdigheter i dybdelæring, mener Kjøven, går man lenger enn etter å spørre om «Hva er kristendom?» Man ønsker å bidra til en forståelse innenfor fagfeltet og man prøver å hjelpe til med å finne veien til flere mulige svar. Man møter elevene som subjekter som fullverdige deltakere i utforskende aktivitet. Det handler om å undre seg, stille spørsmål,

undersøke, vurdere og finne mulige svar. Det handler også om å anerkjenne elevene som meningsberettigede. (Innføring i KRLE- didaktikk s 75)

I samarbeid med skolene kan kirken legge til rette for mange former for dybdelæring etter det som er beskrevet ovenfor. De aller fleste av elevene i norsk skole vil møte kirkerommet og ansatte i kirken i en eller annen anledning i løpet av livet. Kirken er også ofte et signalbygg i lokalmiljøet. Kirkelig ansatte kan legge til rette for oppdagende læring og bidra til at læringen blir relevant for elevene. Dette kan foregå ved at skolene kommer på ekskursjon til kirken, men det kan også foregå ved at ansatte i kirken tilbyr undervisningsopplegg på skolen. Oppleggene bør planlegges i samarbeid med faglærer slik at opplegget henger sammen med undervisningen ellers i faget og om temaet.

Nedenfor viser jeg noen eksempler på hvordan dette kan gjøres.

Eksempel 1: Kristne høytider

Kjerneelementer: *Elevene skal få kjennskap til religioner og livssyn og utforske dem med ulike metoder. De skal få øvelse i etisk refleksjon og å ta andres perspektiv. Det kan også legges til rette for å utforske eksistensielle spørsmål og svar.*

Tverrfaglige temaer:

Folkehelse og livsmestring og demokrati og medborgerskap.

Kompetansemål etter 4. trinn:

Sammenlikne og presentere ulike høytider og årstider i kristendommen.

Skolen: Hva er en høytid? Er det forskjell på hverdag og høytid? Elevene lærer om kristne høytider og årstider. Tradisjonelle sanger som er knyttet til høytidene og hvorfor kirken feirer disse høytidene.

Samtale om hvordan mennesker feirer høytider på ulike måter. Hvordan feirer familien din de ulike høytidene? Kjenner du noen som feirer høytider annerledes enn dere og kjenner du noen som feirer andre høytider enn dere?

Ekskursjon til kirken: Elevene får møte presten som viser frem stolaer og forklarer om liturgiske farger og hva som er fargene i de ulike høytidene i kirken. Presten forteller om kirkens høytider. Elevene får synge sanger de har lært på skolen til organisten som spiller til tradisjonelle påskesalmer på orgelet.

Elevene får lete etter artefakter i kirkerommet som de mener sier noe om kirkens høytider.

Elevene kan også eventuelt få delta på en jule- eller påskevandring.

Eksempel 2: På skolen – Bibelen- fortellinger fra Bibelen

Kjerneelementer:

Eleven skal få kjennskap til kristendom gjennom å lære om Bibelen og sentrale tekster derfra. Etisk refleksjon fremmes gjennom drøfting av moralske spørsmål.

Utforske religioner og livssyn gjennom fortellinger i Bibelen.

Kunne ta andres perspektiv.

Grunnleggende ferdigheter:

Å kunne lese i KRLE innebærer å oppleve og forstå ulike religiøse og filosofiske tekster. Det omfatter også å reflektere over og tolke tekster, illustrasjoner, symboler og andre uttrykk.

Kompetansemål:

Utforske og sammenlikne tekster og materielle uttrykk som kilder til kunnskap om kulturarv knyttet til kristendommen.

Samtale om og presentere sentrale fortellinger og trosfortellinger i kristen tradisjon.

Skolen: Elevene lærer om Bibelen som en viktig kulturarv og forbereder at det skal komme besøk av en kateket fra kirken. Elevene blir kjent med noen tekster.

Besøk av kateket på skolen: Kateketen forteller om hvordan Bibelen er oppbygd, for eksempel ved å bruke tidslinjen fra Bibelselskapet. Elevene får se hvor sentrale bibelhistorier står i bibelen, hvordan bibelen er bygd opp og hvordan man kan finne frem i den. Samtale om hvordan er bibelen relevant for oss i dag. Stikkord: Historisk, spennende historier, personlig, tro, ikke relevant, gammel og kjedelig.

Kateketen kan i dette tilfellet også få rollen som en «autentisk» kristen. Det kan være fint å la elevene få stille spørsmål og legge til rette for samtale. Ofte kan disse timene bli ekstra fine hvis det er en i klassen som tilhører en annen religion og man får mulighet til å utveksle erfaringer og tanker og ta andres perspektiv.

Skolen: Hva opplevde dere da vi hadde besøk? Fortsette med å utforske tekster i Bibelen. Sammenlikne med tekster i andre religioner.

Eksempel 3: Hellige hus

Kjerneelementer:

Ta andres perspektiv og reflektere over etiske spørsmål.

Kjennskap til religioner og livssyn.

Utforske religioner og livssyn med ulike metoder.

Tverrfaglige temaer:

Folkehelse og livsmestring og demokrati og medborgerskap. Elevene får utforske og erfare ulike perspektiver og på den måten bli åpne for andres synspunkt i et mangfoldig samfunn.

Kompetansemål:

Utforske og beskrive hvordan kristendommen og andre religioner kommer til uttrykk lokalt og regionalt.

Samtale om og presentere estetiske uttrykk fra kristendommen.

Bruke enkle fagbegrep i arbeidet med religioner og livssyn.

Skolen: Samtale om hva et hellig hus er, og hvilken betydning de har for mennesker som tror. Elevene får se på bilder av ulike hellige hus og ulike typer kirker. La elevene få finne bilder av hellige hus som har hatt betydning for dem eller som de har vært i.

Kirken: Elevene besøker sin lokale kirke og møter en eller flere ansatte i kirken. Undring, refleksjon og samtale rundt artefaktene de ser i kirken. Elevene får gå rundt i kirkerommet og undre seg, samtale om og stille spørsmål. De får se altertavla, glassmalerier, prekestol, døpefont, kirketekstiler etc. Lytte til organisten som spiller på orgelet.

Samtale om den lokale kirken og artefaktene: Hva er kirkens historie? Hvorfor ser den lokale kirken slik ut? Hva kan vi si om arkitekturen?

Skolen: Det jobbes videre med hellige hus i ulike religioner.